

Rijksgebouwen o werk v

Het ministerie van VROM in Den Haag. De taken van het ministerie op het terrein op milieu zijn ondergebracht bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Beleid wat betreft wonen, wijken en integratie valt nu onder het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waar tegenwoordig ook de Rgd onder valt.

POV Beoordeling Puiconstructies

De POV Beoordeling Puiconstructies is door Henk van Vulpen samen met ing. Lieuwe de Witte, brandveiligheidsadviseur van de Rgd, op 21 april gepresenteerd tijdens het Nationaal Brandveiligheidscongres. Hoe kwam dit systeem tot stand? Tegen welke dilemma's liep de Rgd aan en hoe ziet het resultaat eruit? In de decemberuitgave van Glas in Beeld, die grotendeels in het teken staat van brandwerend glas, gaan we dieper in op deze uniforme beoordelingssystematiek voor het bepalen van de brandwerendheid van bestaande puien en het daar onderdeel van uit maken de stroomschema.

Henk van Vulpen

De komende jaren staat het verbeteren van de brandveiligheid van circa 1.200 rijksgebouwen op de rol. Senior raadgevend ingenieur ing. Henk van Vulpen van de Directie Advies & Architecten van de Rijksgebouwendienst (Rgd) is nauw betrokken bij deze operatie. Hij herkent en erkent dat brandveiligheid bewerkstelligen in bestaande bebouwing vooral een kwestie is van plussen en minnen.

De Schipholbrand, in oktober 2005 alweer, kostte elf gedetineerden het leven. De Onderzoeksraad voor Veiligheid, toen nog onder leiding van mr. Pieter van Vollenhoven, presenteerde in september 2006 een zeer kritisch rapport waarin het de Dienst Justitiële Inrichtingen van het ministerie van Justitie, de Rgd en de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk hield voor de brand. De Onderzoeksraad ging zelfs zover de brand aan te merken als 'het gevolg van het tekortschieten van de drie instanties'. Ook stelde de raad vast dat de bouw van het complex in strijd was met het Bouw-

MEER DAN 1.200 RIJKSGEBOUWEN ONDER DE LOEP

n dienst maakt k van brandveiligheid

besluit en dat er dus geen vergunning voor had mogen worden gegeven. Toenmalig minister van Justitie, Piet Hein Donner, trad af naar aanleiding van het rapport. De brand was voor de overheid aanleiding alle rijksgebouwen te scannen op brandveiligheid en vervolgens eerst de penitentiaire inrichtingen (PI's), daarna de zogenaamde voorrangprojecten en tot slot de grote voorraad aan te pakken. Om voor deze laatste 1.200 gebouwen optimaal af te kunnen wegen welke bouwkundige situatie wel en welke niet acceptabel zijn, maakt de Rgd voor brandwerende puien gebruik van een mede door het Kenniscentrum Glas opgesteld stroomschema als onderdeel van de zogeheten POV Brandwerende Puiconstructies, een projectoverstijgend vraagstuk.

Op nieuwbouwniveau

Naar aanleiding van de Schipholbrand en de vernietigende kritieken konden 'beheerder' Rgd en 'gebruiker' ministerie van Justitie omwille van de veiligheid van gedetineerden en personeel, niet anders dan de brandveiligheid van de 75 PI's in ons land rigoreus aanpakken. Die ingrijpende verbeteringen worden nog dit jaar afgerond met als gevolg dat de PI's, aldus Van Vulpen, 'straks weer nagenoeg op nieuwbouwniveau zijn'. De Rgd kan zich inhoudelijk niet uitlaten over welke bouwkundige ingrepen zijn gedaan, maar feit is dat menig glasbedrijf hier goed aan heeft kunnen verdienen. Die kansen liggen er ook bij de overige gebouwen waar de Rgd nu werk van maakt, al zal daar eerst een inspectie en vervolgens een inhoudelijke afweging aan voorafgaan. 'Het gaat om een enorme variatie aan gebouwen: kantoren, musea, rechtbanken, laboratoria, zelfs gebouwen met een logiesfunctie. Een substantieel deel hiervan betreft huurpanden waarbij het vooral om kantoren gaat.'

De POV Beoordeling Puiconstructies is 'uniforme beoordelingssystematiek voor het bepalen van de brandwerendheid van bestaande puien'.

Uit een eerste quick scan onder deze gebouwen, uitgevoerd in de periode 2006-2010, zijn de meest kritische situaties (de eerdergenoemde voorrangspannen) onmiddellijk gefilterd en aangepakt. Van Vulpen geeft een doodlopende gang zonder brandmelders als voorbeeld, een situatie die vanuit het Gebruiksbesluit onacceptabel is. 'We hebben ongeveer veertig projecten voorrang gegeven en pakken ze met voortvarendheid aan. Naar verwachting zijn die in 2014 afgerond.'

Nieuwe inzichten

Maar hoe zit het met de overige gebouwen waarvan de onveiligheid niet direct te herkennen is? Neem een willekeurig gebouw van voor de invoering van het Bouwbesluit in 1992 en je kunt er gif op innemen dat het niet meer voldoet aan de huidige maatstaven op het gebied van brandveiligheid. De regelgeving is aangescherpt, inzichten zijn veranderd, door het gebruik is de onveiligheid vergroot en, als het specifiek om glas gaat, dan is de kennis over het gedrag van het materiaal onder invloed van belasting of hitte enorm toegenomen.

Van Vulpen: 'De vraag is niet of een bestaand gebouw is te vergelijken met nieuwbouw, de vraag is in hoeverre de bestaande situaties dermate afwijken van de huidige eisen dat maatregelen niet achter kunnen blijven. Soms kun je op je klompen aanvoelen dat je meteen

De Rgd beheert een enorme variatie aan gebouwen: kantoren, musea, rechtbanken, laboratoria, zelfs gebouwen met een logiesfunctie. Hier het Mauritshuis in Den Haag.

moet ingrijpen, soms weet je dat dit kan wachten en worden meegenomen in het reguliere onderhoud en in weer andere situaties komt de verbetering pas bij een toekomstige renovatie aan bod. Los van de overheidsgebouwen en redenerend vanuit de huidige regelgeving, is er in feite geen enkel bestaand gebouw dat voldoet. De vraag is, is dat erg? Veiligheid is geen absoluut begrip, er is hooguit sprake van een bepaalde mate van (on)veiligheid en waar ligt dan precies de grens? Hebben we het over een onvoldoende gedetailleerde doorvoering of zit er een groot gat in de brandscheiding? Of waarom is hier de eis 60 minuten brandwerendheid als er niet eens een vuurlast is? Er zijn heel veel bestaande situaties waarbij handhaving van spiegelraadglas binnen zekere grenzen acceptabel is, terwijl het feitelijk, volgens de huidige regelgeving, niet meer mag. Inzichten zijn veranderd ja, maar betekent dit dat de oorspronkelijke inzichten slecht waren?

Hoe aanpakken?

Over het onmiddellijk uitvoeren van de PI's en voorrangprojecten was voor de Rgd geen twijfel. Maatregelen nemen voor de overige gebouwen is echter een stuk lastiger. Welke afwegingen maakt de Rgd en hoe worden situaties in detail beoordeeld? 'Of een compartiment al of niet binnen de 1.000 vierkante meter is, is goed te beoordelen. Hetzelfde geldt voor zaken als de loopafstand van >>

› Rijksgebouwendienst maakt werk van brandveiligheid

Brandwerend glas dient gestempeld te zijn, zoals bij deze glazen deur. Tijdens de pilot is Van Vulpen echter ook '...in een brandscheiding van een huurpand een grote glazen pui tegengekomen waarbij het glas op ooghoogte was gestempeld, maar het glas daarboven en -onder niet...'

vluchtroutes in relatie tot de tijd die nodig is om te vluchten. Als het om de kwalitatieve beoordeling van brandscheidingen gaat - puiconstructies, opgebouwd uit een samenstel van ramen, deuren, kozijnen en het glas - lopen we tegen het feit aan dat in veel situaties de documentatie niet op orde is. Testrapporten van een brandwerende pui zijn bijvoorbeeld niet meer voorhanden. Die zullen dus allemaal geïnspecteerd moeten worden. Maar welke criteria laat je daar op los? Voor nieuwbouw zijn de beoordelingscriteria helder door het simpelweg eisen van een testrapport, maar voor bestaande bouw is er nauwelijks consensus over de beoordeling van de brandwerendheid van een puiconstructie wanneer zo'n testrapport ontbreekt.'

Uit een eerste kleine inspectieronde van enkele puien blijkt dat het glastechnisch niet altijd even goed zit. Van Vulpen geeft enkele voorbeelden die, uit deze door Cees Isselmann van Kohler Peutz uitgevoerde pilots, naar voren zijn gekomen: 'Een eenzijdig brandwerende wand, waarbij het glas na breukschade is vervangen, maar met de brandwerende zijde aan de verkeerde kant gemonteerd. Opschuimend brandwerend glas in een kozijn met onvoldoende sponningdiepte. Elders zijn we wel eens in een brandscheiding van een huurpand een grote glazen pui tegengekomen waarbij het glas dat op ooghoogte zit,

De brandweer zoekt altijd vrijwilligers, maar deze poster tast wel de brandwerendheid van het glas aan...

is gestempeld maar het glas daarboven en -onder niet. Alleen deze voorbeelden al geven de grote variatie weer en het is de kunst die te vinden en op hun waarde te schatten. Want hoe ver ga je in je inspectie? Moet je destructief te werk gaan en ook glaslatten verwijderen?

POV Puiconstructies

Om het inspecteren en beoordelen van puiconstructies goed en eenduidig te kunnen laten uitvoeren, heeft de Rgd een zogenaamd projectoverstijgend vraagstuk (POV) ingericht. TNO Efectis, Adviesbureau Nieman, Geveltechnisch bureau Kohler Peutz en het Kenniscentrum Glas is gevraagd hun licht te laten schijnen op het beoordelen van brandwerende puiconstructies en met een uniform hanteerbaar verhaal te komen. 'Het is een behoorlijk complex ogend pakket geworden, echter met een voor elke inspecteur goed hanteerbaar stroomschema', zegt Van Vulpen. 'We hebben het voor toepassing op onze eigen gebouwenvoorraad laten maken: 'dit is wat wij acceptabel vinden'. Een document dat helpt bij het bepalen of een situatie acceptabel of onvoldoende is of dusdanig lastig te beoordelen dat een expert moet worden ingeschakeld. Daarbij beperken we ons tot 20 en 30 minuten brandwerendheid, voor het beoordelen van 60 minuten is sowieso vrijwel altijd een expert nodig.'

De POV Beoordeling Puiconstructies is op 21 april als 'uniforme beoordelings-systeem voor het bepalen van de brandwerendheid van bestaande puien'

gepresenteerd tijdens het Nationaal Brandveiligheidscongres van SBR. De Rgd hecht aan bredere bekendheid, want, zegt Van Vulpen 'we schakelen de markt in om voor ons deze beoordelingen uit te voeren aan de hand van ons instrument en hoe meer partijen met dit instrument gaan werken, hoe groter het draagvlak is voor de bevindingen die eruit komen. Minder discussie dus.'

Van Vulpen benadrukt overigens dat het om een privaatrechtelijk document gaat. 'Dit instrument vervangt niet de regelgeving of normering op het gebied van brandwerende puien. We realiseren ons dat hier misverstanden over zouden kunnen ontstaan door het instrument bredere bekendheid te geven, maar zijn tot de conclusie gekomen dat de voordelen groter zijn dan de nadelen en dat dit risico kan worden ondervangen door zorgvuldig hierover te communiceren.' Verspreid over de komende jaren zullen met behulp van dit instrument vele honderden brandwerende puiconstructies in rijksgebouwen worden beoordeeld. Vervolgens is het aan de Rgd de resultaten af te wegen. Van Vulpen concludeert: 'Wat is de veiligheidswinst versus de te maken kosten? Zijn de risico's acceptabel? Nemen we de verbetering mee in het komende planmatig onderhoud of stellen we deze uit tot de volgende renovatie? Of laten we het zo, want misschien staat het betreffende pand door bijvoorbeeld een afslankingsoperatie toch al op de nominatie te worden afgestoten. Die plussen en minnen zullen we de komende jaren maken en dan is het aan de gevel- en kozijnindustrie, evenals de glassector, daarop in te spelen.'

Marco Groothoff

